

BACHELOROPPGAVE

Asylfamilier med endelig avslag på sin asylsøknad

Hvordan påvirkes relasjonen mellom barn og foreldre i asylfamilier
som har endelig avslag på sin asylsøknad?

av
kandidatnummer: 39
Tonje Solberg

Asylum families with final negative on their asylum application

Barnevern, bachelorstudium

BSV5-300

Mai - 2016

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskolen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven «asylfamilier med endelig på sin asylsøknad» i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

Kandidatnummer: 39, Tonje Solberg

JA NEI

Innhold

1.0 Innledning	4
1.2 Forforståelse.....	5
1.3 Oppgavens oppbygning.....	5
1.4 Målgruppe og avgrensning.....	6
2.0 Metode - Litteraturstudie	6
2.1 Kildekritikk.....	7
3.0 Bakgrunnsinformasjon	8
3.1 Asylprosessen	8
3.2 Boforhold.....	9
3.3 Økonomi og skolegang	9
3.4 Språk.....	10
4.0 Teori – Ontologisk sikkerhet, kultur og kapitalformer	10
4.1 Ontologisk sikkerhet.....	10
4.2 Barn og unge med flerkulturell bakgrunn	11
4.2.1 Individualistisk og kollektivistisk livssyn	11
4.3 Kapitalformer.....	12
5.0 Diskusjon – Hvordan påvirkers avstanden?	14
5.1 Fra et grunnleggende plan	14
5.2 Økonomiske forhold.....	15
5.3 Kulturell avstand.....	16
5.4 Vi får aldri snakket sammen «helt på ordentlig»	18
5.5 Avslutning	19
6.0 Litteraturliste	20

1.0 Innledning

«Du må ikke sitte trygt i ditt hjem,

Og si det er sørgelig, stakkars dem!

Du må ikke tåle så inderlig vel,

Den urett som ikke rammer deg selv!» (Arnulf Øverland, 1937).

Dagens flyktningsituasjon skaper nye utfordringer globalt og lokalt. I følge flyktningsregnskapet (2015) er tolv ganger Norges befolkning på flukt, dette tilsvarer 59,5 millioner mennesker (Flykningsregnskapet, 2015). De rekordhøye tallene sender et dramatisk signal om mislykket konfliktforebygging og fredsarbeid over store deler av verden. Samtidig som utfordringene er store på globalt nivå, øker presset om å ta imot flyktninger her i Norge. Mange nye mottak er startet opp, og tall fra Utlendingsdirektoratet viser at fra januar til april 2016, bodde det tilsammen 25271 personer i norske asylmottak (Utlendingsdirektoratet, 2016).

Ved årsskiftet 2012-2013 bodde det 1264 barn med endelig avslag på sin asylsøknad i norske mottak, omtrent halvparten av disse har bodd i asylmottak i mer enn tre år (Weiss, 2013). Jeg vil i oppgaven rette fokus mot avstanden som kan antas skapes mellom foreldre og barn i asylfamilier med endelig avslag, da det er nettopp her følgene av avslag-status blir tydelige. Jeg vil i oppgaven forsøke å argumentere for dette på faglig grunnlag. Jeg velger å ta for meg familier og barn med endelig avslag på sin asylsøknad, da dette er en sårbar gruppe, som for de fleste er usynlige i det norske samfunnet. Endelig avslag innebærer en del tilleggs begrensninger for familiens rettigheter i Norge. Foreldre får blant annet trekk i økonomisk støtte, mister arbeidstillatelse og retten til norskundervisning (Weiss, 2013). Hverdagslivet for disse familiene er ukjent for mange. Medieoppmerksomheten har vært stor, men det foreligger lite kvalitativ forskning på barnefamilier med avslag i norske asylmottak.

I tillegg til overordnet samfunnsmessig relevans, syntes jeg det er viktig med kunnskap om, og bevissthet rundt denne gruppen, da det er rimelig å anta vi jeg i fremtiden vil møte disse barna og familiene i yrkesutøvelsen som barnevernspedagoger.

Problemstillingen er som følger:

Hvordan påvirkes relasjonen mellom barn og foreldre i asylfamilier som har endelig avslag på sin asylsøknad?

Samtidig har jeg en hypotese om at endelig avslag bidrar til at relasjonen mellom foreldre og barn kan endre seg som en følge av dette

1.2 Forforståelse

Jeg ble ikke oppmerksom på denne gruppen før jeg under min praksis på ordinært mottak, samt i jobb som barnefaglig ansvarlig på mottak var i kontakt med gruppen daglig. Jeg mener tematikken i denne oppgaven ikke er godt belyst i min utdanning. Faren med dette kan være at barn i familier med avslag fort kan bli en bortglemt gruppe og barns rettigheter i kraft av å være barn blir glemt. I min praksisperiode og arbeidsutøvelse fikk jeg innsikt i påvirkningene barna til daglig blir utsatt for som beboere i mottak, og som følge av status barna og foreldrene har i asylsak. Jeg opplevde at barna lettere enn sine foreldre tilpasset seg det norske levesettet. Barna snakket bedre norsk, hadde et større sosialt nettverk og andre muligheter enn sine foreldre til deltakelse i det norske samfunn. Jeg opplevde til stadighet at barna ble eksperter på ulike aspekter ved den norske kulturen, og foreldrene måtte lære av dem. Eksempler på dette var at foreldre sjeldent var behjelpelige ved lekser og at barna ofte måtte oversette, forklare og hjelpe foreldrene med å forstå ulike brev og beskjeder.

1.3 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er bygd opp av fem hoveddeler. Den første delen tar for seg oppgavens innledning, forforståelse og oversikt over oppgavens oppbygning. Min bakgrunnsforståelse vil til en viss grad være med på å farge hva jeg vektlegger av innhold i oppgaven. Hadde jeg ikke hatt kjennskap til denne gruppen tidligere, ville sannsynligvis oppgaven blitt lagt frem annerledes. Jeg ser det relevant å vise til noen avgrensinger, da det er andre aspekter rundt oppgaven som kunne vært interessant å belyse, men som det ikke er plass og rom for i en bacheloroppgave.

Under del to presenteres oppgavens metode. Metoden som tas i bruk presenteres kort der jeg viser til generell metodeteori samt begrunner mine valg av teori og fremgangsmåte. En underoverskrift med kildekritikk vil i tillegg bli presentert, da det er viktig med et kildekritisk blikk i en bachelorprosess.

Del tre viser til generell bakgrunnsinformasjon om familier og barn med endelig avslag. Jeg ser det relevant å presentere dette da asylprosessen, boforhold, økonomi, barnas skolegang og språklige ferdigheter danner rammene rundt familiens liv i det norske samfunnet. For å se på hvordan relasjonen påvirkes, ser jeg det nødvendig å vite noe om hvem de er og hvilke rammer familiene lever under. Jeg har valgt bort å presentere det store politiske aspektet ved disse familiene, da det i liten grad kan bidra til å besvare min problemstilling.

Under del fire vil teorien i oppgaven bli fremstilt. Del fire starter med en overordnet fremstilling av begrepet ontologisk sikkerhet, da denne grunnleggende tilliten påvirker hvordan vårt hverdagsliv utspiller seg (Giddens, 1991). Videre vil teori om kultur og ulike livssyn presenteres. Deretter gis et innblikk i kapitalbegrepene til Bourdieu. Jeg har lagt hovedvekten på den kulturelle, sosiale og symbolske kapitalen, da det er slik jeg ser det er mest relevant for å belyse min problemstilling.

Under del fem vil bakgrunnsinformasjon som presenteres i del tre, sees i sammenheng med teorien valgt under del fire. Jeg vil på bakgrunn av den generelle bakgrunnsinformasjonen se familiene og barna i lys av teorien som blir presentert. Dette for å få et innblikk i avstanden som kan antas skapes mellom barna og foreldrene i familiene. Det er i denne delen oppgavens problemstilling vil bli forsøkt besvart. Dalland (2007) skriver at det er gjennom drøfting en skal vise hvilken sammenheng det er mellom de teoretiske perspektivene. Jeg vil i denne oppgaven bruke forlengelser av bakgrunnsinformasjonen og teorien som er skissert, for å se disse i sammenheng med fokus på avstanden som kan oppstå i foreldre barn relasjonen som følge av avslag-status i asylsak (Dalland, 2007). Avslutningsvis vil jeg oppsummere oppgavens innhold og trekke frem sentrale funn i del fem som belyser min problemstilling.

1.4 Målgruppe og avgrensning

Ved bruk av betegnelsen barn med endelig avslag, gjelder ikke enslige mindreårige som bor på omsorgssenter eller mottak for enslig mindreårige. Barna som blir belyst i denne oppgaven har fulgt med familien fra hjemlandet til ordinære mottak i Norge, eller er født av mødre som bor i mottak med endelig avslag. Barne, ungdom og likestillingsdirektoratet kunne i 2015 fortelle at om lag 1 av 4 beboere i norske mottak er barn. Innledningsvis ble det i tillegg til antall flykninger som har ankommet Norge, presentert at i årsskiftet 2012-2013 bodde det 1264 barn med endelig avslag i norske mottak (Weiss, 2013). Barne, ungdom og likestillingsdirektoratet viser at antall barn i asylmottak i utgangen av september 2015, var 4767. Dette var det høyeste antallet siden utgangen av 2009 (Barne, ungdom og likestillingsdirektoratet, 2015). Det er vanskelig å si noe om hvor mange av disse som har avslag i dag, da ventetidene i mottak er forlenget som følge av de store ankomstene. Det er med andre ord lite grunnlag for å tro at andelen barn med endelig avslag i norske asylmottak vil minke. Barna kommer fra forskjellige land, tilhører forskjellige religioner og har opplevd ulike hendelser i sine hjemland. Felles for disse barna er at de er spesielt sårbare og har ekstra behov for trygghet, forutsigbarhet og omsorg (Redd Barna, 2016).

Jeg har avgrenset oppgaven ved å se på hvordan relasjonen mellom barn og foreldre i familiene med endelig avslag påvirkes, med fokus på avstanden som kan oppstå. Jeg har valgt å ha fokus på avstanden da det er her følgene av avslagstatus spiller inn. Det er ikke forsket direkte på avstanden som skapes i relasjonen som følge av avslag status, noe som gjorde at det ble utfordrende å finne relevant litteratur. Videre vil oppgavens metodedel presenteres.

2.0 Metode - Litteraturstudie

Da jeg startet prosessen med bachelorskriving tenkte jeg at intervju ville vær aktuelt for meg. Jeg ønsket førstehånds tilgang til hvordan barna ble påvirket som følge av avslag på asylsøknaden. Som følge av jobben min og daglig kontakt med denne gruppen, tenkte jeg dette var et godt utgangspunkt for intervju. Da jeg begynte å søke i relevant litteratur fant jeg ut av at det allerede er gjort kvalitativ

forskning på barn med avslag, og valgte på det grunnlaget og av hensyn til hvilke påvirkninger dette kunne ha for min profesjonelle relasjon til beboerne, ikke å intervju.

Metode kan sees på som et redskap som brukes til å få svar på spørsmål innenfor et felt (Larsen, 2007). Metoden som velges, får stor betydning for innsamlingsprosessen og resultatene en kommer frem til. Metode dreier seg i hovedsak om hvordan en organiserer, tolker og innhenter informasjon (Larsen, 2007). Jeg har valgt litteraturstudie som metode. Med litteraturstudie menes en oppgave som systematiserer kunnskap fra skiftelige kilder (Magnus & Bakketeig, 2000). Når en i litteraturstudie organiserer, tolker og innhenter informasjon, er det viktig at en har klare tanker i begynnelsen, varierte søk i litteraturen, tydelige kriterier for å vurdere kvaliteten av litteraturen og en ryddig struktur i den skriftlige fremstillingen (Magnus & Bakketeig, 2000). Når jeg vurderer kvaliteten i litteraturen, vil det være nødvendig å skille mellom primær og sekundærkilder. Primærkilde er de kildene som ikke bygger på andre faktorer enn de opprinnelige kildene. Sekundærkilder er kilder som bygger på andres bearbeiding av primærkilde (Dalland, 2007). I de fleste fagdisipliner skal en etterstrebe bruk av primærkilde i den grad de er tilgjengelige (Bertnes & Tuseth, 2012). For å sikre kvalitet er det viktig med et kritisk blikk på tilgjengelig informasjon. Dette vil belyses ytterligere under overskriften presentert under.

2.1 Kildekritikk

Kildekritikkens hovedoppgave er å vurdere kildene og bedømme hva som bør vektlegges. Et kildekritisk blikk bygger på termene pålitelighet og troverdighet (Bertnes og Tuseth, 2012).

Det er i dagens samfunn blitt viktig med fagkritisk kompetanse ved bruk av nettinformasjon. Informasjon er bare et tastetrykk unna, og det stilles krav til tekniske ferdigheter og kritisk blikk til informasjon en finner på internett. En skal være klar over at det både er enklere og billigere å publisere på internett enn gjennom andre kanaler (Bertnes og Tuseth, 2012). Eksempel på dette er gjerne at «alle» kan være eksperter på internett. For eksempel har Bourdieus teorier blitt tolket og analysert uten at det nødvendigvis er tatt hensyn til opphavets opprinnelighet. Dette eksempelet understreker også viktigheten av å etterstrebe bruk av primærkilder. Bertnes og Tuseth (2012) minner oss på at i prinsippet kan hvem som helst publisere hva de måtte ønske på internett. Det er viktig å sette av tid til analyse av informasjonen som er innhentet. Analysen bygger på en kritisk gjennomgang av det skriftlige materialet for å ekskludere den litteraturen som ikke har tilstrekkelig relevans eller kredibilitet (Magnus & Bakketeig, 2000).

Jeg vil nå gi en kort utgreiing om hvordan jeg har funnet frem til litteratur og deretter vurdert litteraturens relevans og gyldighet. Det er som nevnt innledningsvis generelt lite litteratur om barnefamilier med endelig avslag. Etter søk i skolens databaser, eksempelvis Bibsys, Oria og Google

Scholar, fant jeg frem til to rapporter som belyste min problemstilling godt. Dette var rapporten til Weiss om asylbarn med endelig avslag fra 2013 og Seebergs NOVA rapport om små barns hverdag i asylmottak fra 2009. Disse kildene gav meg både pålitelig bakgrunnsinformasjon og skildret hverdagen til familiene fra familiens ståsted, noe som igjen gav meg viktige refleksjoner. Jeg har ved mine søk sett på forfatteren eller organisasjonens troverdighet, samtidig har jeg etterstrebet å finne fagfellevurdert litteratur. Søkeordene har eksempelvis vært: Children and reception centers, barn, mottak, relasjoner med mer. Det viste seg å være effektivt å kombinere søkeord, samt følge primærkildene i andres artikler og rapporter. Jeg har avgrenset tidsrommet for utgivelsene for å finne den litteraturen som har høyest relevans for dagens situasjon, samtidig som jeg har brukt eldre litteratur på eksempelvis kapital former og ontologisk sikkerhet, da disse primærkildene kan betraktes som tidløse.

3.0 Bakgrunnsinformasjon

For å forstå hverdagen til barna og familiene mens de oppholder seg i Norge, ser jeg det relevantt å presentere noen av de strukturelle rammene disse barna lever under. Asylprosessen, boforhold, skolegang, språk og økonomi påvirker det som utgjør handlingsrommet deres. I følge Schiefloe (2011) blir handlingsrom oppsummert som et sett av føringer, muligheter og begrensninger for atferd (Schiefloe, 2011). Bakgrunnsinformasjonen vil starte med en presentasjon av asylprosessen. Videre vil boforhold, økonomi, skolegang og språk bli presentert i gitt rekkefølge.

3.1 Asylprosessen

Selv om Norge globalt sett ikke har tatt imot mange flyktninger, har som nevnt innledningsvis antallet flyktninger økt betraktelig også her i Norge. Når en asylsøker kommer til Norge registreres han/hun hos politiet og leverer sin asylsøknad der. En asylsøker er i følge flyktninghjelpen (2015) «En person som på egen hånd ankommer et annet land og som normalt søker om asyl ved ankomst eller kort tid etter ankomst. Personen omtales som asylsøker fram til søknad om asyl er avgjort (Flyktninghjelpen, 2015)». Etter registrering hos politiet blir asylsøkeren sendt videre til et ankomstmottak. Her blir asylsøkeren værende til han eller hun blir sendt videre til transittmottak, eller direkte til et ordinært mottak. På mottaket må asylsøkeren delta på informasjonsprogram og norskopplæring, mens de venter på sitt asylintervju, eller svar etter gjennomført intervju. Det er frivillig å bo i mottak, men om asylsøkeren er økonomisk avhengig av støtte fra utlendingsdirektoratet, må han eller hun bo i mottak. Om en asylsøker har krav på asyl i Norge avgjøres av utlendingsdirektoratet (Flyktninghjelpen, 2015). Det varierer fra sak til sak hvor lang tid det tar å få svar på asylsøknaden. Utlendingsdirektoratet (2016) skriver om lag 7 til 8 md på sine nettsider (Utlendingsdirektoratet, 2016). Et avslag på asylsøknaden kan klages inn til utlendingsdirektoratet. Dersom det der ikke finnes grunn til å omgjøre vedtaket, sendes klagen videre til utlendingnemnda. Hvis klagen i utlendingnemnda blir avslått, er vedtaket endelig og asylsøkeren må reise hjem. Asylsøkeren har da endelig avslag og utreiseplikt

(Norsk organisasjon for asylsøkere, 2016). Blir vedkommende værende i asylmottak tross avslag, blir han eller hun kategorisert som avvist asylsøker. Om asylsøkeren ikke reiser fra Norge frivillig innen utreisedatoen, kan politiet komme på døren og transportere den avviste asylsøkeren med tvang. For noen barn kan dette bety og returnere til et land de ikke tidligere har oppholdt seg i (Weiss, 2013).

3.2 Boforhold

Asylmottak er statens botilbud til asylsøkere mens de venter på svar på sin søknad. Mange barns liv og oppvekst formes i de ulike mottakene. Familier med avvist asylsøknad blir ofte boende i mottak i håp om omgjørelse av vedtaket. Noen familier har klagesaker gående, de føler ikke at deres sak er avsluttet, andre bruker årevis på å fremskaffe nødvendige identitetspapirer (Seeberg, 2009).

Informantene som ble intervjuet i Merina Weiss rapport (2013), som omhandler asylbarn med endelig avslag, kunne fortelle at asylprosessen ikke er ferdig før de blir uttransportert eller fått innvilget opphold i Norge (Weiss, 2013). Mottak i Norge skal i følge utlendingsdirektoratet ha en nøktern men forsvarlig standard. Mottakene er et midlertidig tilbud, og er ikke ment som et sted å tilbringe oppvekst og ungdomstid. Standarden skal være nøktern av innvandringsregulerende hensyn, det skal ikke fremstå så attraktivt at det blir fristende å søke om asyl av botilbudet alene. Samtidig skal botilbudet være forsvarlig og godt nok til å oppfylle krav fra blant annet barnekonvensjonens prinsipper (Seeberg, 2009). Boforholdene i mottak er ofte trange. Flere bor sammen der de deler rom, fellesareal, kjøkken og bad. Studien til Weiss (2013), viste at flere avviste asylfamilier bor i klynger, rekkehus eller nabolag med familier i samme situasjon.

3.3 Økonomi og skolegang

Beboere i mottak får utbetalt ett basisbeløp, en gang i måneden. Basisbeløpet skal dekke klær, mat, transport og helsetjenester. Når beboere får endelig avslag på sin asylsøknad, blir basisbeløpet for de voksne redusert. Basisbeløpet for barn forblir det samme. Så lenge en er beboer i mottak, blir bo og strømgifter dekket av utlendingsmyndighetene. Familiene med avslag får heller ikke andre muligheter å tjene penger på, da retten til arbeid bortfaller som følge av avslag på asylsøknaden (Utlendingsdirektoratet, 2016). Enslige foreldre får utbetalt 1780 norske kroner per måned, samtidig som de får et tilleggsbeløp på 770 NOK per måned. Ektepar/samboere får 2860 NOK per måned. Sats per barn er omtrentlig 1500 NOK (Utlendingsdirektoratet, 2016).

Jamfør paragraf 2.1: rett og plikt til grunnskoleopplæring i opplæringsloven, gjelder retten til grunnskoleopplæring når det er sannsynlig at barnet skal være i Norge mer enn tre måneder (Opplæringsloven, 2015). Dette vil si at alle barn har rett til å fullføre grunnskole. Om en person oppholder seg lovlig eller ulovlig, har ingen betydning. Et vilkår for rett til videregående opplæring er jf. § 3.1 i opplæringsloven at søkeren har lovlig opphold i landet (Opplæringsloven, 2015).

3.4 Språk

Barnefamiliene i mottak kommer fra ulike land med ulike språk. Fra et utviklingspsykologisk perspektiv vet vi at mennesket lærer seg å mestre språk i løpet av sine første leveår. Antall ord barnet bruker øker raskt frem til 6 års alderen. I denne alderen regner en med at barn kan forstå imponerende 14000 ord (Håkonsen, 2013).

Schiefloe (2011) skriver at språk er en forutsetning for interaksjon og etablering av relasjoner. Vi bruker språket til å tilegne oss kunnskap om ting og forhold vi selv ikke har opplevd. Mennesker med svak språkbeherskelse vil ha større problemer ved å fungere i et samfunn på lik linje med andre. Språket blir et viktig verktøy i den sosiale konstruksjonen av vår virkelighetsoppfatning, da språket påvirker tankemåter og formidler mening. Ulike land og kulturer har ulikt språk, noe som kan resultere i ulike forståelser av verden. (Schiefloe, 2011).

4.0 Teori – Ontologisk sikkerhet, kultur og kapitalformer

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere teori jeg fant relevant for å kaste lys over min problemstilling. Teorien vil i all hovedsak ha en sosiologisk tilnærming, da det er menneskelige og samfunnsmessige forhold sett i sammenheng, som blir hovedessensen i min diskusjon.

4.1 Ontologisk sikkerhet

Anthony Giddens, mannen bak begrepet ontologisk sikkerhet, regnes som en av nåtidens store sosiologiske tenkere. Hans forfatterskap er bredt, hvor blant annet historie, filosofi, skjønnlitteratur og sosiologi utgjør inspirasjonsgrunnlaget. Hans analyse av moderniteten og samfunn har spilt en stor rolle i de senere års faglige og politiske debatt (Giddens, 1991). Det moderne menneskets hverdagsliv bærer preg av kalkulering av risiko for våre valg, og individuelle valg fremfor kollektive hensyn (Giddens, 1991). Jeg vil videre se på Giddens tanker rundt tillit og ontologisk trygghet, da dette er noe asylfamiliene i oppgaven omhandler, påvirkes daglig av.

I Boken modernitetens konsekvenser (1994), samt modernitet og selvidentitet (1991), presenterer Giddens begrepene tillit og ontologisk sikkerhet. Han beskriver den ontologiske sikkerheten som praktisk bevissthet, der de kognitive og emosjonelle forankringspunkt av følelser, påvirker individets ontologiske sikkerhet (Giddens, 1991). Forklart på en annen måte, kan den ontologiske sikkerheten forståes som noe grunnleggende et menneske har. Den ontologiske sikkerheten gjør oss trygg på våre omgivelser, og gjør oss i stand til å møte ulike utfordringer på en hensiktsmessig måte.

Ontologi betyr læren om det som er eller finnes (Store Norske Leksikon, 2014). Den ontologiske sikkerheten er i følge Giddens med på å gi individet en følelse av menig, som igjen påvirker hvordan vi mestrer dagliglivet (Giddens, 1991). Tillit er direkte forbundet med ontologisk sikkerhet. Tillit etableres mellom spedbarn og omsorgsgiver, og skjermer individet mot potensielle trusler og farer. Hvis omsorgspersonen ikke mestrer å skape en trygg kontakt mellom seg selv og barnet, vil det skapes

et rom der adskillelsen mellom omsorgsperson og barn blir større (Giddens, 1991). På den andre siden av trygghet viser Giddens til kaos. Kaos kan sees på som tap av fornemmelse av tingenes og personers virkelighet. For å forhindre kaos, forutsettes en felles virkelighetsramme, rutiner og hverdagsinteraksjon (Giddens, 1991). Kaos kan psykologisk sees på som angst. Individer som har en ontologisk sikker bakgrunn, er i følge Giddens personer som er trygge på egen identitet. Ustabilitet og uendelige muligheter for livsprosjekter krever at individet hele tiden må ta valg om sitt liv. Å ta disse valgene forutsetter at vi har en følelse av oversikt og sammenheng. Den friheten vi har til å velge hvem vi vil bli, og hvordan livene våre vil utspille seg blir vanskelig for individer som mangler den ontologiske trygghet og dermed er utrygge på egen identitet og sin forståelse av seg selv. I disse tilfellene kan valgene vi hver dag står ovenfor føre til en gjennomsyret følelse av angst i hverdagslivet (Liverød, 2010).

4.2 Barn og unge med flerkulturell bakgrunn

Kultur defineres i følge Salole (2013) slik: «Et bestemt sett meninger, verdier, forestillinger, idealer og normer som deles, vedlikeholdes og skapes av mennesker som lever i et samfunn, og som overføres, utvikles (og forkastes) fra generasjon til generasjon (Salole, 2013, s.37)».

Asylbarna oppgaven omhandler, går i følge Salole (2013) under betegnelsen krysskulturelle barn. I boken krysskulturelle barn og unge av Salole (2013) lyder definisjonen av krysskulturelle barn slik: «barn som har levd eller lever med regelmessig påvirkning fra to eller flere kulturer i en betydelig del av barndommen (Salole, 2013, s. 29)». Fellesnevneren for disse barna er i hovedsak at de blir eksponert for en variasjon av kulturelle referanserammer gjennom oppveksten. Ved bruk av begrepet referanseramme menes system av prinsipper eller verdier som man lar sine synspunkter og handlingsmåte være bestemt av (Store Norske Leksikon, 2009). Barna påvirkes på den ene siden av foreldrenes kultur i hjemmet, og lever med storsamfunnets kulturelle påvirkninger på andre arenaer. En krysskulturell oppvekst utrunder barna med bevisste og ubevisste ferdigheter der vi har språk, kulturkompetanse og et utvidet verdisyn som eksempler. Barna kan ofte få problemer med å forene sine verdener. Barna sosialiseres inn i en annen kultur enn foreldrenes, og det er ikke alltid foreldrene klarer å holde tritt med barnas kulturutvikling (Salole, 2013).

4.2.1 Individualistisk og kollektivistisk livssyn

Livssyn handler om hvordan mennesker ser på tilværelsen og forstår livets sammenhenger. Her er det store kulturelle variasjoner. Gjennom livssyn kan erfaringer forstås, systematiseres og forklares (Salole, 2013). Gjeldene livssyn, gir retningslinjer for hvordan man bør organisere og oppføre seg i et gitt samfunn. I forlengelsen av ulike livssyn finnes det mange variasjoner på syn av barneoppdragelse og familieliv (Skytte, 2012). Jeg vil nå kort greie ut om de idealtypiske forskjellene mellom kollektivistisk og individualistisk livssyn.

Fra et individualistisk livssyn er det enkelte mennesket i fokus. En blir i lys av dette livssynet oppdratt til at det er en selv som er ansvarlig for sitt liv, og har lov til å gjøre med det, hva han eller hun måtte ønske. Foreldre med et slikt livssyn har selvstendighet og individualitet som viktige verdier i synet på barneoppdragelse (Skytte, 2012).

Fra et kollektivistisk livssyn, utgjør hele den utvidede familien den faste rammen rundt livet. Individet anses for å ha et lykkelig liv hvis familiens livsprosjekt blir realisert og familien som helhet fungerer godt. Denne type barneoppdragelses viktigste rolle, er at barna oppdras til å verdsette familiens ønsker og valg, høyere enn sine egne (Skytte, 2012). Det er viktig å understreke at disse livssynene er idealtyper for verdier i forhold til familieliv, sosialisering og sosial organisering. Livssynene er ikke en beskrivelse av forskjellen mellom etniske nordmenn og etniske minoritetsborgere, men kan være et redskap til å angi ytterpunktene barna oppdras etter (Skytte, 2012).

4.3 Kapitalformer

Den franske sosiologen Pierre Bourdieu var på 1980 tallet opptatt av maktreelasjoner i samfunnet, og spesielt hvordan disse maktforholdene virket i det skjulte. Bourdieu presenterer det sosiale rom, der ulike kapitaler er styrende for plassering i det sosiale rommet. Kapital kan forstås som ressurser et menneske besitter og kan bruke for å oppnå goder. Kapitalformene deles inn i økonomisk, kulturell, sosial og symbolsk kapital (Bourdieu, 1995). Kapitalene kan kort beskrives slik: Økonomisk kapital kan sees på som adgang til penger og materielle goder. Kulturell kapital betegner ressurser av kulturell art som kan være viktig i eksempelvis arbeidsliv eller utdanning. Sosial kapital er blant annet ressurser en har tilgang til gjennom sosiale nettverk (Bourdieu, 1995). Symbolsk kapital kan forstås som den ressursen som er gjeldene i situasjonen du befinner deg i, eksempelvis «rette» klær, holdning, vokabular og væremåte i en gitt situasjon (Andersen, Berge & Pedersen, 2014). Kapitalene kan omsettes og har bytteverdi. Eksempelvis kan kulturell kapital i forlengelsen språk og kunnskap om sosiale koder, omsettes til sosial kapital, ved at man får tilgang til andre sosiale kretser (Andersen et al., 2014).

De ulike plasseringene i det sosiale rom betegnes som felt. Kjennetegn ved de ulike sosiale feltene er at de har utviklet en egen kapitaltype som er gjeldene for det spesifikke sosiale feltet. I det sosiale rommet vi lever i er det den høyere klassens smak, livstil og kulturelle praksis som utgjør den legitime kulturen (Bourdieu, 1995). Bourdieus teorier oppsto på bakgrunn av analyser av det franske samfunnet på 80 tallet, men har overføringsverdi til andre samfunn og tidsepoker (Bourdieu, 1995). Eksempelvis vet vi i Norge i dag at overklassen og middelklassen gjør det bedre enn arbeiderklassen i skole og arbeidsliv (Bakken, 2014). Det er neppe noen tilfeldighet sett i lys av Bourdieu teorier da verdifelleskapet mellom skole og hjem er gjenkjennbart for elver fra over og middelklassen. Kapitalene setter altså muligheter og begrensinger for individets forutsetninger for å lykkes.

Jeg vil videre utype kapitalformene sosial, kulturell og symbolsk kapital ytterligere, da disse har betydelig relevans for senere diskusjoner.

Den kulturelle kapitalen er det mest komplekse kapitalbegrepet til Bourdieu. Kapitalen skilles inn i tre former, kroppsliggjort, objektivitet og institusjonalisert (Gitz-Johansen, 2006). Den institusjonaliserte kulturelle kapitalen, er en del av en persons sosiale status, som synliggjøres av eksamener, utdannelser og diplomer. Det er eksempelvis med institusjonalisert kulturell kapital, en kommer seg inn på masterutdanning ved hjelp av gode karakterer (Gitz-Johansen, 2006).

Den objektiverte kulturelle kapitalen er alle gjenstander som brukes for å utrykke status og smak. Den rette bilen, huset, og klærne synliggjør denne formen for kapital. Hva som er det «rette» til enhver tid, bestemmes av majoriteten i samfunnet (Gitz-Johansen, 2006).

Den kroppsliggjorte kulturelle kapitalen er det Bourdieu kaller en persons disposisjoner. Disposisjoner er en persons kulturelle preferanser. Disposisjoner kan forsås som en måte og oppføre seg på og er med på å påvirke måten vi forstår og ser verden på (Gitz-Johansen, 2006). Den kroppsliggjorte kapitalen beskrives av Bourdieu med begrepet habitus. Alle mennesker har et habitus. Habitus formes gjennom oppvekst, som blant annet utspiller seg i skole og hjem. En persons habitus vil derfor være avhengig av den kulturelle og sosiale sammenheng personen er vokst opp i (Gitz-Johansen, 2006). Eksempelvis vil mitt personlige habitus være ulikt fra en asylsøker, da vi lever og er oppvokst i ulike kulturer og sosiale sammenhenger. Begrepet habitus benyttes av Bourdieu for å analysere relasjonen mellom individets plass i det sosiale rommet og deres egne valg, altså hvor de plasserer seg selv, og hvordan dette bidrar til å opprettholde makthierarkier i samfunnet (Andersen et al., 2014). Individets habitus preges av den dominante gruppens habitus i det sosiale feltet individet tilhører. Habitus kan sees på som en måte vi er på, på et ikke bevisst plan (Gitz-Johansen, 2006). Eksempelvis kan en person fra arbeiderklassefamilie bli invitert med på galla på grunn av ressurser i hans sosiale nettverk, men allikevel ikke føle seg tilpass og naturlig i den sammenheng, da gallaer ikke ligger i personenes habitus. Det samme ville være gjeldene for en førstegangsinnvandrere på foreldremøte i den norske skolen.

Oppsummert kan vi se på kulturell kapital som den kapitalen som gir oss kunnskap om språk, verdier «god» oppvekst, og «gode» vaner. Videre vil jeg gå inn i begrepet sosial kapital.

For Pierre Bourdieu var sosial kapital tilknytting til sosiale nettverk som gav fordeler i konkurransen om knappe goder innenfor et gitt sosialt felt (Lauglo, 2010). Tilgangen et menneske har på sosial kapital kan ha avgjørende betydning på ulike områder – personlig, sosialt og yrkesmessig (Schiefløe, 2011). Gjennom våre relasjoner til andre får vi tilgang på omsorg, materielle goder, tjenester, kunnskap og informasjon. Gode, verdifulle og varige relasjoner til andre er viktig for menneskets

livskvalitet. Vi kan gjennom relasjoner og bekjentskap få tilgang til ulike sosiale grupper og kunnskap (Schiefløe, 2011).

Den symbolske kapitalen kan forstås som resultat av de andre kapitalene. Den symbolske kapitalen kan være en hvilken som helst form for egenskap eller handling i en gitt situasjon. Den symbolske kapitalen kan i en sammenheng være en resurs, og i andre sammenhenger det motsatte. En tilegner seg gjerne symbolsk kapital gjennom de ulike formene for kulturell kapital (Andersen et al., 2014). Fenomenet «kebabnorsk» kan være et eksempel på symbolsk kapital. Å snakke på en bestemt måte kan være verdsatt blant ungdom i noen innvandrermiljø, men vil på andre arenaer som skole, ikke bli sett på som en resurs. Den symbolske kapitalen er situasjonsbetinget og lært gjennom de sosiale relasjoner og institusjoner individet er en del av.

5.0 Diskusjon – Hvordan påvirkers avstanden?

Det blir ofte antatt at det er kulturell avstand mellom foreldre og barn i minoritetsfamilier, da barn og ungdom tar til seg vertslanets verdier raskere og i større grad enn foreldrene (Horsdal & Thorsen, 2010).

Jeg vil nå ta i bruk bakgrunnsinformasjonen jeg tidlig i oppgaven la frem og knytte denne opp mot teorien skissert i del tre, for å belyse avstanden som kan oppstå mellom foreldrene og barna i avslagsfamiliene. Jeg vil begynne med å se på sammenhenger mellom familiens situasjon og begrepet ontologisk sikkerhet, da den ontologiske sikkerheten slik Giddens (1991) forklarer det, påvirker hvordan vi mestrer dagliglivet.

5.1 Fra et grunnleggende plan

Trygghet. Å være på flukt vil si det motsatte av å ha det trygt. Foreldrene i asylfamiliene med endelig avslag har mistet kontroll over sin egen og familiens fremtid. Denne tilværelsen kan ofte føre til psykososiale belastninger hos foreldrene (Redd Barna, 2016). På den andre siden av trygghet viser Giddens til kaos, for å forhindre dette, forutsettes en felles virkelighetsramme, rutiner og hverdagsinteraksjon (Giddens, 1991). Jeg stiller meg her spørsmålet om hvilke forutsetninger foreldrene har for å skape felles virkelighetsramme, rutiner og hverdagsinteraksjon i en hverdag preget av avslag-status i Norge. Dagene for foreldrene er lange, de har lite og noen ganger ingen faste rutiner og forholde seg, til da retten til skole og arbeidsliv bortfaller som følge av avslaget. En far med avslag som ble intervjuet i rapporten til Weiss (2013), kunne fortelle at mor i huset slet psykisk. Usikkerheten og den konstante angsten for utkastelse var en psykisk belastning for de fleste familiene i samme situasjon (Weiss, 2013. s, 11). På spørsmål om hvordan han syntes barna hadde det, svarte han «Mine barn er veldig glade. Barna kan gå på skole og få venner, de kan leve i Norge og er nesten like godt integrert som sine norske venner (Weiss, 2013. s, 11)». Andre informanter i studien til Weiss (2013) fremla at grunnskolen hadde stor betydning for barnas integrering og psykosomatiske helse. De ble på

grunn av skolegang ikke pasifisert på lik linje som sine foreldre. I tillegg til å styrke barnas språkferdigheter, var skole en avveksling fra den ellers vanskelige og usikre hverdagen (Weiss, 2013).

Det kan virke som barna, tross foreldrenes psykiske helse, klarer seg godt. Barna har det Giddens skildrer som forutsetninger for ontologisk sikkerhet (Giddens, 1991). Barna har faste rutiner, samtidig som de har hverdagsinteraksjon i form av ulike aktiviteter og sosiale sammenhenger med venner. Foreldrenes virkelighetsramme bærer preg av pasifisert situasjon, der de har mistet kontroll på viktige livsområder, noe som igjen kan føre til angst og psykiske belastninger. Jeg tolker det dit hen at barna, spesielt de som er født i Norge, har bedre forutsetninger for ontologisk sikkerhet, og er dermed bedre i stand til å møte hverdagslivets utfordringer. De minste barna har på grunn av alder, og noen tilfeller tilgangen på informasjon, ikke forståelse av avslagets alvorlighet. Barna preges derfor ikke på lik linje som sine foreldre, av en angst for uttransportering og psykiske belastninger som følge av avslag statusens begrensninger. Jeg vil derfor anta at de ulike opplevelsene av hverdagslivet og belastningene som det medfører for foreldrene, gjør at foreldrene og barnas virkelighetsramme er noe ulik. Den ontologiske sikkerheten kan derfor antas og være sterkere hos barna enn foreldrene, noe som igjen vil påvirke avstanden mellom foreldrene og barna, da den ontologiske sikkerheten sees på som grunnleggende for hvordan vårt hverdagsliv utspiller seg (Giddens, 1991).

5.2 Økonomiske forhold

Mange av familiene har det bedre økonomisk og materielt til sammenligning med hjemlandet, men blir allikevel «fattige» i en norsk kontekst. Begrepet subjektiv fattigdom innebærer i følge Schiefloe (2011) at en må klare seg med mindre enn det folk flest har. Følelsen av fattigdom blir reel, da en ser at en har det dårligere materielt enn andre. Graden av subjektiv fattigdom er avhengig av hvem man sammenlikner seg med og hva slags materielt nivå en ser på som rimelig eller rettferdig (Schiefloe, 2011). Økonomien til familiene er som vist ovenfor lav, og i en norsk kontekst kan familiene anses som subjektivt fattige. Ved bruk av Bourdieus begrepet økonomisk kapital er det rimelig å anta denne kapitalen er lav for disse familiene. Foreldrene har ingen mulighet til å øke deres økonomiske kapital som følge av at de oppholder seg ulovlig i Norge. Det er naturlig å anta at barna i familien påvirkes av dette. Følelsen av subjektiv fattigdom blir til i sammenlikning med andre. For barna kan dette bli enda tydeligere, da de er med norske venner hjem, og ofte er i situasjoner som for eksempel skole og fritidsaktiviteter, der materiell rikdom blir tydelig. De økonomiske betingelsene i seg selv er ikke med på å øke en avstand mellom foreldrene og barna, men vil i et større bilde allikevel påvirke, da barna på sin side ønsker at foreldrene har høyere økonomisk kapital, og foreldrene ikke har mulighet til å tilegne seg dette. Så lenge familien ikke får endret avslag- statusen og oppholder seg i Norge, vil relasjonen bære preg av de økonomiske betingelsene. Jeg vil nå gå videre å se på hvordan kulturell avstand kan påvirke relasjonen mellom barna og foreldrene.

5.3 Kulturell avstand

Barnas og foreldrenes boforhold er «nøkternt, men forsvarlig» og er ikke ment som et sted å tilbringe oppvekt og ungdomstid (Seeberg, 2009). Mottaket som er ment å være en midlertidig bosituasjon, blir ofte en langvarig, og den eneste muligheten disse familiene har. Studien til Weiss (2013) viste at flere asylfamilier bor i klynger, rekkehus eller nabolag med familier i samme situasjon. Foreldrene i studien syntes det var viktig, da det var lettere å inngå i relasjoner med andre asylsøkere til fordel for norske naboer (Weiss, 2013). Foreldrene lærer seg da ikke språket eller norsk kultur, mens barna på sin side lærer dette gjennom skole og deltakelse i fritidsaktiviteter med norske venner. Foreldrenes sosiale kapital blir i en norsk kontekst og i lys av Bourdieu (1995) sin betegnelse av sosial kapital, en annen en barnas. Foreldrenes sosiale nettverk begrenser seg ofte til asylsøkere med samme språklige og kulturelle bakgrunn. Barnas sosiale nettverk gir tilgang ulike relasjoner og deltakelse i grupper som er verdifulle i det norske samfunnet. Bourdieu skriver at i det sosiale rommet vi lever i, er det den høyere klassens smak, livstil og kulturelle praksis som utgjør den legitime kulturen (Bourdieu, 1995). Barnas sosiale kapital kan i denne sammenheng sees på som mer betydningsfull enn foreldrenes, og i forlengelsen av dette, være med på å skape en avstand i relasjonen mellom foreldrene for barna. Saloles (2013) beskrivelser av krysskulturelle barn og unge, viser at barna befinner seg både inn og utgruppen. Ved deltakelse i skole og i møte med storsamfunnet, sosialiseres barna inn i norske tanke- og verdsett som en del av inn-gruppen. Sosialiseringen som foregår på hjemmebane i mottak refereres ifølge Salole (2013) til som utgruppe. Den krysskulturelle oppveksten utrunder ifølge Salole (2013) barna med bevisste og ubevisste ferdigheter som kan sees på som positive effekter av denne type oppvekst. Beherskelse av flere språk, kulturkompetanse og utvidet verdsett blir sett på som ressurser som gir fortrinn på mange arenaer. På den andre siden kan barna få problemer med å forene sine verdener mellom inn og utgruppen /minoritet og majoritet. Kulturkompetansen fra utgruppen, kan være til hinder for integrering i inn-gruppen. Salole (2013) skriver at noen barn av innvandrere og flyktninger opplever at de ekskluderes fra felleskapet. Dette gjennom at de eksempelvis ikke får delta i organiserte aktiviteter med begge kjønn, eller får spise «vanlig» norsk mat i bursdager og andre sammenhenger (Salole, 2013). På den ene siden kan barnas og foreldrenes tilhørighet i minoritetskulturen være med å styrke relasjonen, da foreldrene og barna har minoritetskulturen og dens verdier til felles. På den andre siden kan konfliktene som oppstår på grunn av tilhørighet i to kulturer, på sikt påvirke relasjonen mellom barna og foreldrene og skape avstand.

Med utgangspunkt i det individualistiske livssynet, forventes og oppmuntres barnet til å ha egne meninger. Et barn som kopierer andre, betraktes som et individ med svak karakter. I det kollektivistiske derimot, lærer barnet å rette seg etter de eldre familiemedlemmers meninger. Om barnet ofte gir uttrykk for meninger som avviker fra familiens, ansees dette som dårlig oppførsel (Skytte, 2012). Hvis en tenker seg at Norge er et samfunn som preges av det individualistiske livssynet, og asylfamilie ofte kommer fra et levested med typiske kollektivistiske trekk, kan det

oppstå uenigheter/konflikter mellom barna og foreldrene. Spesielt for barna som fødes inn i den norske individualistiske kulturen av foreldre boende i Norge med et kollektivistisk syn på familieliv, sosialisering og sosial organisering. Barna, som vist tidligere lettere sosialiseres inn i den norske kulturen, vil ha et livssyns påvirket av både kollektivism og individualisme. De to livssynene er ofte motsetninger til hverandre. Barnet oppmuntres gjennom skole og deltakelse ved andre arenaer i majoritetssamfunnet til å ha fokus på egne meninger, vilje og valg, men på hjemmebane blir egosentriske valg og ønsker sett ned på og betraktet som dårlig oppførsel. Barnet kan få vansker med å forstå seg på sine foreldre, og foreldrene vansker med å forstå seg på sine barn. Denne uforeneligheten mellom foreldrene og barna vil være med på å skape en avstand i relasjonen. Våre livssyn, som presentert ovenfor, handler om hvordan mennesket forstår sammenhenger og måten et menneske forstår verden på (Salole, 2013). Når foreldrene og barna forstår sammenhenger og ser på verden ulikt, tenker jeg i lys av bakgrunnsinformasjonen og teorien presentert, at det er rimelig grunn for å anta at dette vil være med på å øke avstanden som kan oppstå i relasjonen. Statusen endelig avslag vil spille inn i denne sammenheng. Foreldrene som ikke har muligheter til deltakelse på de arenaer i Norge der barna blir oppmuntret til individualistiske levesettet, vil ikke tilegne seg forståelse eller kunnskap om dette levesettet på grunn av begrensingene statusen i asylsak har for foreldrene. Jo lenger familien oppholder seg i Norge, jo mer «individualistiske» kan det antas at barna blir, og jo større vil avstanden mellom barna og foreldrene bli.

Begrepet kulturell kapital er, som er presentert under overskriften 4.3, delt opp i tre deler. Den institusjonaliserte kulturelle kapitalen kan barna som følge av deres rettigheter tilegne seg via skolegang (Gitz- Johansen, 2006). Barna har rett til å fullføre grunnskoleutdanning på lik linje med andre barn (Opplæringsloven, 2015). Foreldrene som ikke har de samme rettighetene, har på sin side ingen mulighet til å erverve den samme kapitalen via skolegang eller arbeidsliv. Den objektiverte kulturelle kapitalen er alle gjenstander som brukes for å uttrykke status og smak (Gitz- Johansen, 2006). Foreldres interaksjon med majoriteten i samfunnet er minimal, det er få arenaer som blir et naturlig møtepunkt. For barna derimot, lærer de gjennom å observere andre, og gjennom sitt sosiale nettverk, hvilke objektive gjenstander som til enhver tid er gjeldende. Barnas væremåte og synlige fremtoning blir ofte mer «fornorsket» enn foreldrenes. Den objektive kapitalen barna etterstreber, blir ikke den samme objektive kapitalen foreldrene verdsetter, noe som kan være med på å skape avstand mellom de to. Den kroppsliggjorte kapitalen ble beskrevet som disposisjoner som er med på å definere menneskets habitus (Gitz-Johansen, 2006). En persons habitus formes gjennom oppvekst. Et barn som fødes i Norge av foreldre med endelig avslag, eller kom til Norge i spedbarnsalder, vil kunne utvikle en ulik habitus enn sine foreldre. En persons habitus er avhengig av den kulturelle og sosiale sammenheng personene er vokst opp i (Gitz-Johansen, 2006). Foreldrene som er oppvokst i en annen kultur enn sine barn, vil føle seg fremmed i møte med den norske kulturen. Barnet, som raskt integreres og lærer seg språk og «gode vaner» sett fra et norsk perspektiv, vil ha den norske kulturen i

høyere grad integrert i «måten å være på», og dermed som en viktig del av barnets habitus. Når vår habitus blir ulike som følge av rettigheter i Norge og ulike oppvekstvilkår i ulike kulturer, vil dette påvirke avstanden mellom foreldrene og barna. Barna med avslag på asylsøknaden har rettigheter på lik linje som alle andre barn i Norge, og blir på mange arenaer integrert i den norske kulturen. Foreldrene på sin side mister rettigheter etter avslaget på asylsøknaden, og vil ikke ha de samme mulighetene for integrering som sine barn. Den symbolske kapitalen ble i del fire beskrevet som en hvilken som helst egenskap eller handling i en gitt situasjon (Andersen et al., 2014). Barna i disse familiene har som vist tidligere i oppgaven høyere sosial og kulturell kapital enn sine foreldre. Barnas kulturelle og sosiale kapital vil påvirke deres symbolske kapital, da den symbolske kapitalen kan forstås som et resultat av de andre kapitalformene (Andersen et al., 2014). Barna vil lettere enn sine foreldre tilpasse seg det norske samfunnet, da de har kunnskap om og bevissthet rundt hva som verdsettes og anses som god væremåte i de ulike sosiale sammenhenger. På den andre siden, preges også barnas symbolske kapital av foreldrenes, da individets habitus preges av det dominante gruppens habitus i det felte individet tilhører (Gizt-Johansen, 2006). Barna blir påvirket av sine foreldre og deres opprinnelige kultur gjennom eksempelvis religion, språk og matvaner. Uavhengig av påvirkningene fra opprinnelseskulturen, forstår barna seg allikevel bedre på hva som verdsettes i de ulike situasjonene i en norsk kontekst.

Barnas ervervelse av sosial, kulturell og symbolsk kapital, parallelt med foreldrenes manglende besittelse av samme kapital, kan være med å skape større avstand i foreldre-barn relasjonen. Utdanning, sosialt nettverk og kunnskap om gjeldene normer og verdier vil være med å styrke barnas sosiale, kulturelle og symbolske kapital. Foreldrene, har som følge av avslag- statusen, ikke de samme rettighetene, og dermed ikke den samme tilgang til å skaffe seg disse typer kapitaler.

5.4 Vi får aldri snakket sammen «helt på ordentlig»

Fra et utviklings psykologisk perspektiv vet vi at barn har gode mentale forutsetninger for rask språkutvikling (Håkonsen, 2013). Tospråklige barn har ofte et fortrinn ved at de raskt behersker flere språk enn barn flest. Når det kommer til foreldre-barn relasjonen i disse familiene, er ikke barnas språkbeherskelse problemfri. Barna snakker og forstår norsk bedre enn sine foreldre. Personer med svak språkbeherskelse vil ifølge Schiefloe (2011) ha større problemer med å fungere i et samfunn på lik linje med andre (Schiefloe, 2011). For foreldrene i disse familiene stemmer det godt med funnene i Sivertsens (2007) studie. Foreldrene følte seg hjelpeløse og deprimerte, og informantene som var ansatte ved mottak, kunne observere en skjevhet i foreldre-barn relasjonen som følge av foreldrenes følelse av hjelpeløshet. Barna utviklet en nedlatende holdning ovenfor sine foreldre og så på foreldrene som inkompetente (Sivertsen, 2007). Det er barna som først lærer seg språket gjennom skole og andre fritidsaktiviteter. Barna inngår i sosiale relasjonen og deltar på sosiale arenaer uavhengig av sine foreldre. Barna tilegner seg førstehåndskunnskap om majoritetssamfunnet foreldrene ikke har, og blir derfor på mange måter sine foreldres læremestere (Horsdal & Thorsen, 2010).

Språklige utfordringer blant krysskulturelle familier er ikke uvanlig. Et barn fra en krysskulturell familie kunne fortelle at hun aldri fikk snakket med foreldrene «helt på ordentlig», da hverken barnet eller foreldrene behersket kjernespråket godt nok (Salole, 2013). Da foreldrene ikke klarer, som følge av begrensningene etter endelig avslag, å fungere funksjonelt i den norske kulturen, kan det antas at dette er med på å skape en distanse mellom barna og foreldrene. Barnets utvikling av en nedverdiggende holdning ovenfor sine foreldre, samt de språklige utfordringene som oppstår til hinder for en god kommunikasjon, vil påvirke relasjonen.

5.5 Avslutning

For å svare på problemstillingen, påvirkes avstanden mellom barn og foreldre i asylfamilier av en rekke faktorer. Oppsummert har oppgaven vist at det er teoretisk grunnlag for å anta at det skapes avstand i relasjonen mellom barn og foreldre i asylfamilier med endelig avslag. Selv om relasjonen på mange områder styrkes, ved at foreldrene og barna blant annet har felles kulturell bakgrunn og språk, viser oppgaven at statusen endelig avslag i stor grad bidrar til å skape en avstand i relasjonen.

Den ontologiske sikkerheten, som ligger til grunn for hvordan vi mestrer dagliglivet, har i oppgaven vist at er ulik mellom foreldre og barn. Foreldrene utsettes for en del psykiske belastninger som følge av avslag status, som ikke barna i like stor grad påvirkes av.

Med utgangspunkt i kultur og ved blick på individualistisk og kollektivistisk livssyn, har oppgaven vist at ulike kulturelle livssyn kan være med på å skape avstand mellom foreldrene og barna. Barna får i større grad enn sine foreldre, det individualistiske livssynet og levesettet integrert. Konfliktene og de uforenelige verdiene mellom et kollektivistisk og individualistisk livssyn, vil kunne antas å styrke avstanden i relasjonen.

Ved bruk av Bourdieus kapitalbegreper, har oppgaven vist at barna, i større grad enn sine foreldre, tilegner seg kulturell, sosial og symbolsk kapital som har verdi i det norske samfunnet. Disse kapitalene får barna tilgang til gjennom skolegang og sosial interaksjon med norske venner. Foreldrene har som følge av begrensninger statusen endelig avslag medfører, ikke mulighet til å tilegne seg eller endre den samme kapitalen.

Utfordringen i møte med disse familiene, blir slik jeg ser det, begrensningene som avslag statusen medfører for foreldrene. Som barnevernspedagog bør en åpne og tilrettelegge for å gi foreldrene mulighet til å bli kompetente voksne. Dette kan bli utfordrende, da foreldrene, som vist tidligere, har få rettigheter i Norge etter asylsøknaden avslås. Realiteten er at foreldre og barn med endelig avslag blir igjen i norske asylmottak årevis, og det blir blant annet barnevernspedagogers oppgave å møte disse familiene på en god måte. Dette stiller karv til nytenkning og kompetanse nå og i tiden fremover.

6.0 Litteraturliste

- Andersen, F. Berge, E. Pedersen, R. (2014). *Hvorfor prøver mange med lav økonomisk, kulturell og sosial kapital å herme etter dem med høy?* Hentet 08.04.2016 fra: <http://www.samfunnskunnskap.net/hvorfor-prover-mange-med-lav-okonomisk-kulturell-og-sosial-kapital-a-herme-etter-de-med-hoy/>
- Bakken, A. (30.04.2014). *Sosial ulikhet i skoleresultater- en oppsummering NOVAs forskning.* Hentet 20.05.2016 fra: <https://nettsteder.regjeringen.no/fremtidensskole/files/2014/05/NOVAs-forskning-p%C3%A5-ulikhet-i-skolen-en-oppsummering.pdf>
- Barne, ungdom og likestillingsdirektoratet. (18.03.2015). *Barn som bor på asylmottak.* Hentet 10.04.2016 fra: http://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Barn_som_soker_asyl/Barn_som_bor_pa_asylmottak/#heading5673
- Bertnes, A, P. og Tuseth S, B. (2012). Faglig informasjon på internett: *Kvalitet og Kildekritikk.* Oslo: Abstrakt forlag.
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften.* Oslo: Pax Forlag a/s
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter.* Oslo: Gyldendal akademisk
- FLYKTING REGNSKAPET. (2015). *Alt om mennesker på flukt verden over.* Oslo: Flyktningshjelpen
- Flyktningshjelpen. (14.06.2015). *Tall, fakta og begreper.* Hentet 15.05.2016 fra: <http://www.flyktningshjelpen.no/?aid=9079310#.Vz288KNhLcs>
- Giddens, A. (1996). *Modernitet og selvidentitet.* København: Hans Reitzels Forlag.
- Giddens, A. (1994). *Modernitetens konsekvenser.* København: Hans Reitzels Forlag

Gitz-Johansen, T. (2006). Den multikulturelle skole: *integration og sortering*. Ferderiksberg: Roskilde Universitetsforlag

Horsdal, E. & Thorsen, A. M. (2010). *Å leve I to kulturer?: Ungdoms opplevelse av kommunikasjon om livsvalg I familier med innvandrerbakgrunn*. (Masteravhandling ved Psykologisk Institutt Universitetet I Oslo). Hentet 25.04.2016 fra: <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/17904/Masteroppgavenxmaix2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Håkonsen, K. M. (2009). *Innføring i psykologi*. Oslo: Gyldendal Norske Forlag AS

Larsen, A. K. (2007). En enklere metode. *Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagforlaget AS.

Lauglo, J. (2010). *Unge fra innvandrerfamilier og sosial kapital for utdanning*. Hentet 10.05.2016 fra: http://norlag.nova.no/asset/4331/1/4331_1.pdf Lauglo 2010

Liverød, R. S. (2010). *Stor frihet og mye angst*. Hentet 19.05.2016 fra: <http://www.webfilosofen.no/artikler/angst-modernisme-frihet/>

Magnus, P., & Bakketeig, S.L. (2000). *Prosjektarbeid i helsefagene*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Norsk organisasjon for asylsøkere. (2016). *Asylprosessen i Norge*. Hentet 15.04.2016 fra: <http://www.noas.no/tema-asylprosessen-i-norge/>

Opplæringsloven. (2015). *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa*. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Redd Barna. (2016). *Asyl og flyktningbarn*. Hentet 26.04.2016 fra: <http://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge/asyl-og-flyktningbarn?gclid=C1rZ-puRy8wCFeTPcgodmr0BXw r>

Salole, L. (2013). *Krysskulturelle barn og unge. Om tilhørighet, annerkjennelse dilemmaer og ressurser*. Oslo: Gyldendal Norske Forlag AS

Schiefloe, P. (2011). *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Seeberg, L, M. (2009). *Små barns hverdag i asylmottak. NOVA- Rapport, 14/2009*. Hentet fra: http://nova.no/asset/3840/1/3840_1.pdf

Sivertsen, B, H. (2007). *Barn i asylmottak- en kvalitativ studie*. Universitetet i Tromsø. Hentet fra: <http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/1352/thesis.pdf>

Skytte, M. (2012). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk

Store Norske Leksikon. (2009). *Referanseramme*. Hentet 15.04.2016 fra: <https://snl.no/referanseramme>

Store Norske Leksikon. (2014). *Ontologi*. Hentet 01.05.2016 fra <https://snl.no/ontologi>

Utlendingsdirektoratet. (2016). *Beboere i mottak etter alder og måned (2016)*. Hentet 19.05.2016 fra: <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/beboere-i-asylmottak-etter-alder-og-maned-2016/>

Utlendingsdirektoratet. (2016). *Økonomi*. Hentet 18.04.2016 fra: <https://www.udiregelverk.no/no/rettskilder/udi-rundskriv/rs-2008-035/rs-2008-035v1/>

Utlendingsdirektoratet. (2016). *Beboere i asylmottak etter fylke og måned (2016)*. Hentet 20.05.2016 fra: <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/beboere-i-asylmottak-etter-fylke-og-maned-2016/>

Utlendingsdirektoratet. (2016). *Beskyttelse (asyl)*. Hentet 24.05.2016 fra: <https://www.udi.no/ord-og-begreper/saksbehandlingstider/beskyttelse-asyl/>

Weiss, M. (2013). *Normalitet i limbo: asylbarn med endelig avslag. Fafo- rapport, 2013:47*. Hentet 20.04.2016 fra: <http://www.fafon.no/images/pub/2013/20337.pdf>

Øverland, A. (1937). *Du må ikke sove – dikt*. Hentet 10.04.2016 fra: http://www.barnsrett.no/Dikt/du_ma_ikke_sove.htm